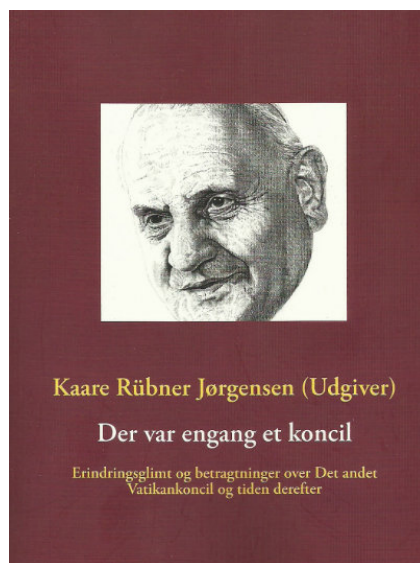


Der var engang et koncil

Debatbog fra foreningen VEOK leder efter løsninger på krisen i Kirken

Tekst: Lisbeth Rütz (Katolsk Orientering nr. 11, 30. august 2013)



”Måtte Gud velsigne jer og forbavse jer”, skriver Jean-Pierre Duclos i ”Der var engang et koncil”, som foreningen VEOK udgiver i anledning af sidste års 50-års jubilæum for åbningen af Det Andet Vatikankoncil.

Duclos kommenterer med citatet fra Askov Højskoles afdøde forstander Knud Hansen klimaet de sidste år under Pius XII, hvor alt i den iltfattige katolske ghetto oplevedes som gråt i gråt (p.46).

Mange oplevede på den baggrund koncilet som Kirkens nye pinse. Det blev, som Duclos skriver, et helt anderledes koncil – væsensforskelligt fra de 20 forudgående, som handlede om dogmatiske afgrænsninger og kikkede indad, mens dette koncil slog dørene op ud til verden. Forandringens vinde blæste – til tider med orkanstyrke. Men hvordan ser vi på koncilet i dag? Det prøver ”Der var engang et koncil” at belyse. Den oprindelige plan om at samle en række beretninger fra ældre danske katolikker om deres oplevelse af tiden efter koncilet måtte opgives, da mange sprang fra. En ny synsvinkel blev valgt, og i den foreliggende bog ses koncilet både med samtidens og eftertidens øjne.

To indlæg kommer fra Bertil Frosell og Martin Knudsen, som begge er født efter koncilet, mens tre andre indlæg kommer fra Jean-Pierre Duclos, Kaare Rübner Jørgensen og Carly Majholm, alle ældre danske katolikker, der selv har kendt den førkonciliære kirke.

Endelig er to amerikanske indlæg fra ordenssøsteren Nancy Sylvester og journalisten og forfatteren Robert Blair Kaiser kommet med. Kaiser fortæller meget levende om, hvordan han selv som ung journalist oplevede koncilet, mens Nancy Sylvester giver et indblik i de dramatiske ændringer, som er sket i mange ordenssøstres liv siden koncilet.

Koncilet ses i bogen både gennem reformkatolske og traditionalistiske briller. Pave Benedikt har under sit pontifikat talt meget om ”kontinuitetens hermeneutik”

og lagt vægt på at fortolke koncilet og dets dokumenter i lyset af Kirkens tradition. De fleste af kapitelforfatterne ser derimod koncilet som et brud med fortiden. For Rübner-Jørgensen betød koncilet større tolerance, frihed og selvstændiggørelse af lægfolket. Oluf Bohn og Duclos siger mere forsigtigt, at der til en vis grad var tale om et brud og peger på koncilsdokumenternes udtalelser om forholdet til jødedommen, andre kristne kirker og lægfolket.

Martin Knudsen fra det traditionalistiske Petersbroderskab taler i kapitlet ”Det andet Vatikanconcil – et uafsluttet kapitel i nyere kirkehistorie” om en falsk kontinuitets hermeneutik, der bunder i en autoritetskrise i Kirken. En ydre lydighed over for kirkelige myndigheder dækker i virkeligheden over en reel diskontinuitet. Når Kirkens ubrudte magisterium ikke fungerer som rettesnor for kontinuiteten, og forståelsen af kirkens hierarkiske struktur amputeres, så ender det med: ”en oplevelse af troen som en tom struktur af magt og påbud, en uudholdelig ydre moraliserende instans ”(55). Som eksempel på vanskelighederne med at finde en officiel måde at tolke koncilet på nævner Martin Knudsen Johannes Paul II’s pontifikat, der ses som ”et helhjertet, men blindt ideologisk forsøg på at forsone de to reelt modstående positioner, nemlig radikal fornyelse og traditionel kontinuitet, i et kunstigt, selvgjort og uvirkeligt drømmebillede af kirkens faktiske tilstand.”(s.53).

Kirken er i demokratisk underskud, og gejstligheden bremser for udvikling, mener flere af bidragsyderne. Ensretning og centralisering i Vatikanets stivnede magtapparat er en stærk udfordring til lægfolket, som bør skride til handling: ”Det er jo vores kirke den nuværende pave (*Benedikt XVI*) og hans romerske kurie, støttet af traditionsbundne biskopper, er ved at køre i sæk.”(s.92), skriver Kaare Rübner-Jørgensen. Eller som Carly Majholm skriver: ”Gejstligheden har i denne forbindelse totalt glemt, at dens opgave er at tjene menighederne, og at lægfolket godt kan klare sig som kirke uden en gejstlighed.” (s. 96). Som mulige løsninger på nogle af de nuværende problemer peges på basismenigheder hvor menighederne overtager ansvaret for sognene og selv udpeger deres præster eller lægmandsstyrede, lokale synoder med ledelsesopgaver og –ansvar.

En mere positiv vurdering af de synlige, kirkelige strukturer giver juristen Bertil Frosell i sit indlæg om kirkerettens nødvendighed som værn mod vilkårlig magtudøvelse. Frosell retter en stærk kritik mod det, han ser som kirkeretsligt forfald i den efterkonciliære kirke med katastrofale håndteringer af de mange misbrugssager og vilkårlighed i håndteringen af ægteskabssager. Forfaldet skyldes ifølge Frosell den naive 1968-inspirerede optimisme, der undervurderede af det ondes reelle eksistens.

”Der var engang et koncil” levner ikke meget plads for optimisme med hensyn til Kirkens fremtid i Vesteuropa. Løsningerne synes ikke inden for rækkevidde, og afstandene mellem parterne virker nærmest uovervindelige. Men bogen, som er forsynet med et nyttigt register med ordforklaringer, anbefales til læsning suppleret med Stig Holstings lille skrift ”Efterkonciliære strømninger i Den katolske Kirke i Danmark 1965-1990”. For overblik over koncilerne henvises til Helge Clausens ”21 konciler. De økumeniske konciler i Den katolske Kirke”.